

noverint, exquisitis fraudibus usurpare conentur. Nonnulli siquidem ad regimen Ecclesiarum electi, quia eis, jure prohibente, non licet se ante confirmationem electionis celebrata de ipsis, administrationi Ecclesiarum, ad quas vocantur, ingerere: ipsam sibi tanquam procuratoribus, seu oeconomicis committi procurant. Cum itaque non sit malitiosus hominum indulgendum, nos latius providere volentes, hac generali constitutione sancimus, ut nullus de cetero administrationem dignitatis, ad quam electus est, priusquam celebrata de ipso electio confirmetur, sub oeconomico, vel procuratoris nomine, aut alio de novo quaesito colore, in spiritualibus, vel temporalibus, per se vel per alium, pro parte vel in totum, gerere, vel recipere, aut illis se immiscere praesumat. Omnes illos, qui secus fecerint, jure, si quod eis per electionem quaesitum fuerit, decernentes eo ipso privatos.

## C A P. VI.

*Eligentes, quam cito commode possunt, electionem electo presentent. Electus intra mensem consentiat: alias privatus est jure quaesito, nisi conditio personae ipsum excuset. Post consensum confirmationem petat intra tres menses, alias electio vivibus vacuetur.* Joan. Andr.

Idem Gregor. X. in eodem Concil. Lugdun. (an. 1273.)  
Quam sit Ecclesiis ipsarum dispendiosa vacatio, quam periculosa etiam esse soleat animabus, non solum jura testantur, sed etiam magistra rerum efficax experientia manifestat. Cupientes itaque competentibus remediis vacationum diuturnitatibus obviare, hoc perpetuo decreto statuimus: ut si quando fuerit electio in aliqua Ecclesia celebrata, electores electionem ipsam, quam citius commode poterunt, electo praesentare, ac petere consensum ipsius procurent. Electus vero illum adhibere intra mensem a tempore praesentationis hujusmodi teneatur. Quem si electus ipse ultra praesentare distulerit, jure, si quod ei ex sua electione fuerit acquisitum, extunc se noverit eo ipso privatum: nisi forsitan ea sit electae personae conditio, ut electioni de se celebratae absque superioris sui licentia, ex prohibitione, seu quavis provisione sedis Apostolicae, consentire non possit: quo casu idem electus, seu electores ipsius, consentiendi licentiam ab eius superiore, cum ea celeritate, quam superioris ipsius praesentia, vel absentia permiserit, petere studeant, & habere. Alioquin, si lapsa tempore pro ejusdem superioris praesentia, vel absentia (ut praemittitur) moderando, hujusmodi licentiam eos nequaquam obtinere contingat: electores extunc ad electionem aliam procedendi liberam habeant facultatem. Ceterum quivis electus intra tres menses post consensum electioni de se celebratae praestitum, confirmationem electionis ipsius petere non omittat. Quod si, iusto impedimento cessante, intra hujusmodi trimestris tempus omiserit, electio eadem eo ipso viribus vacuetur.

## C A P. VII.

*Si non sequatur electio, non est quis ex consensu in scrutinio scienter habito in indignum, eligendi potestate privatus.* hoc dicit Joan. Andr.

## Idem in eodem.

Perpetuo & sanctionis oraculo declaramus, quod scienter in electionibus nominantes indignum, propter suffragium in scrutinio praestitum (nisi adeo in eo persisterint, quod ex votis eorum communis electio subsequatur) nequaquam eligendi potestate priventur: licet pro eo, quod indignum nominando, scienter contra conscientias suas agunt, & divinam vindictam, & Apostolicae ultionis metum, quem qualitas facti suaserit, possint non immerito formidare.

*al. festinent. b. al. perpetuae sanctionis, &c. c. al. agant, d. In omnibus antiq. exemplarib. motum.*

## C A P. VIII.

*Eligens, vel electioni consentiens, contra electum (nisi ex nova causa, vel noviter ei pandita) se nequit opponere, vel renunciare.* Joan. Andr.

## Idem in eodem.

Nulli licere decernimus (postquam in scrutinio nominaverit aliquem, & electio fuerit subsecuta: vel postquam praestiterit electioni de ipso ab aliis celebratae consentum) illum super electione ipsa (nisi ex causis postea emergentibus) impugnare: vel nisi ei morum ipsius antea celata de novo pandatur improbitas: seu alicujus alicuius latentis vitii, vel defectus, quae verisimiliter ignorare poterit, veritas reveletur. De hujusmodi autem ignorantia fidem faciat proprio a juramento.

## C A P. IX.

*Contra electum a duplo majori parte, vel electores ipsius, nil a reliqua parte potest opponi, quod votum extenuet: sed id bene opponitur, quod votum annullat.* Joan. Andr.

## Idem in eodem.

SI quando contigerit, duabus electionibus celebratis, partem alteram eligentium duplo majorem numero inveniri: contra electores, qui partem reliquam sic excedunt, ad extenuationem zeli, meriti, vel auctoritatis ipsorum, reliquis, vel electo ab eis aliquid opponendi omnem praesenti decreto interdiximus facultatem. Si quid autem opponere voluerint, quod votum illius, cui opponitur, nullum redderet ipso jure, id eis non intelligimus interdictum.

## C A P. X.

*Appellatio judicialis, vel extra, devolvit causas electionum Episcoporum, & superiorum ad Papam: si in scriptis, & ex causa probabili fuerit interdicta: alias non. Et ab ea possunt partes sine pravitate recedere, priusquam Papa praesentata fuerit. Et an in recessu intervenierit pravitas, inferiores iudices ante omnia debent inquirere: quam si repererint, de causa non cognoscant, sed stantem partibus terminum, in quo cum actis, & munimentis se Apostolico conspectui repraesentent.* Joan. Andr.

## Idem in eodem.

Quamvis constitutio felicis recordationis Alexandri Papae IV. praedecessoris nostri, causas electionum Episcoporum, seu super electionibus Episcoporum exortas, non immerito majoribus causis annumerans, cognitiones ipsarum per appellationes quaslibet devolvi asserat ad Apostolicam sedis examen: Nos tamen & temerariam appellantium audaciam, & effrenatam appellationum frequentiam refrenare volentes, hac generali constitutione duximus providendum: ut si extra iudicium in praedictis electionibus, vel in aliis dignitatibus Episcopatu majoribus celebratis, expressa causa manifeste frivola e contigerit appellari, per appellationem hujusmodi nequaquam ad sedem eandem negotium devolvatur. Sed cum in electionum eandem negotiis, in iudicio, vel extra iudicium appellatur in scriptis, ex causa probabili, quae probata deberet legitima reputari, ad sedem ipsam hujusmodi negotia deferantur. Ceterum in praemissis omnibus casibus liceat partibus ab hujusmodi appellationibus, nulla tamen interveniente pravitate, recedere, antequam praefata sedi fuerint praesentatae. Inferiores autem iudices, quorum erat ipsarum causarum cognitio appellatione cessante, an in hoc pravitas intercesserit, ante omnia diligenter inquirent: & si eam intercessisse repererint, se de causis ipsis nullatenus intromittant, sed praesentent dictis partibus terminum peremptorium competentem, in quo cum omnibus

*a Vid. Panom. in cap. 2. De constit. & Bal. conf. 229. par. 2. b Vid. gloss. in clem. ad compendendas. de sequest. poss. & fru. Do. c Frivola cause appellandi, quae dicantur, vide in cap. cum appellationib. infra de appell. hoc lib.*

omnibus actis, & munimentis suis Apostolico se conspectui repraesentent.

## C A P. XI.

*Si inter reliqua, quae obijciuntur promovendo ad dignitatem, obijciatur evidens defectus scientiae, vel personae, illud ante omnia examinari debet. Et si reperietur falsum, opponens a prosecutione negotii repellitur, & punitur perinde ac si defecisset in probatione omnium obijctorum.* Joan. Andr.

## Idem in eodem.

SI forte inter caetera, quae obijciuntur electo, aut postulato, seu alias promovendo ad aliquam dignitatem, evidentem scientiam, vel aliam personae defectum opponi contingat: in discussione obijctorum illum statuimus ordinem incommutabiliter observandum, ut promovendus super defectu ipso ante omnia subjiciatur examini: cujus eventus examinandis aliis aut dabit initium, aut negabit. Ceterum si praemissi examinis exitus hujusmodi oppositiones docuerit veritate destitui, opponentes omnino a prosecutione causae, in qua talia obijcerunt, excludimus: ac perinde puniri decernimus, ac si penitus in probatione omnium, quae obijcerant, defecissent.

## C A P. XII.

*Qui gravaverit aliquam personam Ecclesiasticam, vel ejus consanguineos, vel Ecclesias, seu bona, pro eo, quod cum, pro quo rogabatur, eligere noluit, ipso facto excommunicatus est.* Joan. Andr.

## Idem in eodem.

SCiant cuncti, qui Clericos, vel quaslibet alias personas Ecclesiasticas (ad quos in aliquibus Ecclesiis, monasteriis, aut aliis piis locis spectat electio) pro eo, quod rogati, seu alias inducti, eum, pro quo rogabantur, sive inducebantur, eligere noluerint, vel consanguineos eorum, aut ipsas Ecclesias, monasteria, seu loca caetera beneficiis, sive aliis bonis suis, per se, vel per alios spoliando, seu alias injuste prosequendo a gravare praesumpserint, se ipso facto excommunicationis sententia innodatos.

## C A P. XIII.

*Primo punit usurpantes de novo custodiam vacantium Ecclesiarum. Secundo punit Clericos, & Monachos hoc fieri procurantes. Tertio punit Clericos se talibus non opposcentes. Quarto ponit, qualiter debeant se habere habentes talem custodiam ab antiquo.* Joan. Andr.

## Idem in eodem.

Generali constitutione sancimus, universos, & singulos, qui regalia, custodiam, sive guardiam advocacionis, seu defensionis titulum in Ecclesiis, monasteriis, seu quibuslibet aliis piis locis de novo usurpare conantes, bona Ecclesiarum, monasteriorum, aut locorum ipsorum vacantium occupare praesumunt, quantacunque dignitatis honore praesulgeant: Clericos etiam Ecclesiarum, Monachos monasteriorum, & personas caeteras locorum eorundem, qui hoc fieri procurant, eo ipso excommunicationis sententiae decernimus subjacere. Illos vero, qui se (ut deberent) talia facientibus non opponunt, de proventibus Ecclesiarum, seu locorum ipsorum, pro tempore, quo praemissa sine debita contradictione permiserint, aliquid percipere districtius inhibemus. Qui autem ab ipsarum Ecclesiarum, caeterorumque locorum fundatione, vel ex antiqua consuetudine jura sibi hujusmodi vindicant, ab illorum abusu sic prudenter abstineant, & suos ministros in eis solcite faciant abstinere, quod ea, quae non pertinent ad fructus, sive redditus provenientes vacationis tempore, non usurpent: nec bona caetera, quorum se asserunt habere custodiam, dilabi permittant, sed in bono statu conservent.

## C A P. XIV.

*Parochialis Ecclesia nemini conferatur, qui non sit idoneus scientia, moribus, & aetate: & si conferatur non attingenti*

*a Vid. cap. felicitis infr. de penis cum ibi nos. Tom. II.*

*XXV. annum, non valet collatio. Ille autem, cui talis Ecclesia collata fuerit, tenetur personaliter residere, & intra annum Sacerdos fieri: si autem promotus non fuerit, elapso anno privatus est ipso jure. Super residentia autem Praelatus ejus ad tempus potest dispensare.* Joan. Andr.

## Idem in eodem.

LIcet canon a fel. record. Alexand. Papa praed. nostro editus inter caetera statuerit, ut nullus regimen Ecclesiae parochialis suscipiat, nisi XXV. annum aetatis attigerit, ac scientia, & moribus commendandus existat: quodque talis ad regimen assumptus hujusmodi, si monitus, non fuerit a praefixo a canonibus tempore in Presbyterum ordinatus, a regimine ejusdem amoveatur officio, & alii conferatur. Quia tamen in observatione canonis memorati se multi exhibent negligentem, nos periculosam illorum negligentiam volentes juris executione supplere, praesenti decreto statuimus, ut nullus ad regimen parochialis Ecclesiae assumatur, nisi sit idoneus moribus, scientia, & aetate: decernentes collationes de parochialibus Ecclesiis, iis, qui non attigerint XXV. annum, de caetero faciendas, viribus omnino carere. Is etiam, qui ad hujusmodi regimen assumetur, ut gregis sibi crediti diligentem curam gerere possit, in parochiali Ecclesia, cujus Rector extiterit, residere b personaliter teneatur: & intra annum a sibi commissi regimini tempore numerandum se faciat ad Sacerdotium promoveri. Quod si intra idem tempus promotus non fuerit, Ecclesia sibi commissi nulla etiam praemissa monitione sit praesentis constitutionis auctoritate privatus. Super residentia vero [ur praemittitur] faciendae possit Ordinarius gratiam dispensationis ad tempus facere, prout causa rationalis id exposcit.

## C A P. XV.

*Parochialis Ecclesia non commendetur, nisi constituto in aetate legitima, & Sacerdotio, & tali non nisi una: & illa tunc demum, cum necessitas, vel utilitas exigat. Talis autem commendae ultra sex menses non duret. Quod contra praedicta factum fuerit, est irritum ipso jure.* Joan. Andr.

## Idem in eodem.

Nemo deinceps parochialem Ecclesiam alicui non constituto in aetate legitima, & Sacerdotio commendare praesumat: nec tali etiam nisi unam, & evidenti necessitate, vel utilitate ipsius Ecclesiae suadente. Hujusmodi autem commendam (ut praemittitur) rite factam declaramus ultra semestris temporis spatium non durare: statuentes, quicquid secus de commendis Ecclesiarum parochialium actum fuerit, esse irritum ipso jure.

## C A P. XVI.

*Hac decret. fuit multum utilis suo tempore, antequam Papa reservaret sibi provisiones Episcoporum. Gloss. prima ponit summariam: & secunda divisionem.* Dominicus.

*Cupientes Ecclesiarum vacationibus periculosos occurrere, ac malignantium subterfugis obviare: jam provisus remediis, alia [quae patenter ipsa rerum experientia ad earum expeditionem indicavit utilia] remedia experta subjungimus: & quod fel. record. Gregorius Papa X. praed. noster de electionibus praesentandis electis, & ipsorum electorum petendo, ac adhibendo consensu salubriter statuit, in suo robore, cum infra scripti temporis moderatione, in praesentandis electionibus permanere volentes: sed quod de trimestri tempore post consensum ad petendas*

D d d

*a Idem cavetur in Concil. Lat. sub Innoc. III. cap. 30. & Concil. Trid. sess. 7. de reform. cap. 7. & sess. 24. de reform. c. 12. b Idem cavetur in Conc. Trid. sess. 6. de reform. c. 2. c Vacatio simpliciter dicta continet omnem modum vacandi. vide consueptum. de rescript. sup. eod. Phil. Font.*

confirmationes instituit, quoad illas, quæ petuntur, vel peti debent a sede Apostolica, temperantes: (cum interdum aliquorum locorum vicinitas minus exigit, aliquorum a distantia prolixius exposcat:) hac generali & in perpetuum valitura constitutione sancimus, ut omnes electi cathedralium, vel regularium Ecclesiarum (quorum electionum confirmationes, vel infirmationes, ad ipsas sedis examen deducit immediata subiectio, vel appellatio interjecta devolvit) intra unum mensem post consensum, vel post obtentam de ipsorum electione notitiam, si eam debito tempore non contigerit presentari, ad sedem ipsam iter arripiant, & extunc, sive intra præscriptum tempus iter arriperint, sive non, absque fraude, quam cito poterunt commode, locorum considerata distantia, petitori suarum electionum confirmationes, vel profecturi electiones suas, quibus poterunt modis licitis comparere, cum omnibus actis, iuribus & munimentis suis, & processibus suis contingentibus, coram nobis personaliter teneantur. Quod si per viginti dies, post lapsum ex qualitate locorum moderandi temporis, expectati, sive eligentes, sive oppositores venerint, sive non: personaliter comparere, & suarum electionum confirmationem, vel perfectionem, seu executionem petere, nulla iusta causa interveniente, contempserint: de qua intra prædictos viginti dies propofita, intra quindecim dies post tempus huiusmodi, coram nobis, vel alio, seu aliis deputando, vel deputandis a nobis, si admittenda videbitur, teneantur apud sedem ipsam facere plenam fidem. Nisi vel intra eisdem viginti dies, seu prædictos quindecim, eo casu tantum, cum ad prædictam causam propofitam, ut prædicatur, & admissam probandam concessi fuerint, talia & tam verisimilia proponi contingeret, quæ b iudicio præfidentis electos ipsos ab infra scripta poena merito excularent: & propter quæ forsitan videretur eidem ad prædictam comparitionem tempus prolixius indulgendum. Insuper etiam eo casu, quo ad personalem electorum comparitionem excusandam, aliquam iustam causam proponi contingerit, vel admitti: nisi tunc intra idem tempus iusto impedimento cessante, per procuratorem ad præmissa omnia sufficienter instructum, & nihilominus ipsa causa cessante, ut præmittitur, se personaliter præsentaverint: electiones de ipsis factas, eo ipso viribus vacuantes, ipsos omni iure, si quod eis per electionem huiusmodi quæstum esset, decernimus esse privatos. Electos vero, qui se sine actis, iuribus & munimentis suis, & processibus suis contingentibus personaliter, vel per procuratorem, ut præmittitur, præsentaverint: ea volumus, ex contemptu constitutionis huiusmodi, eo casu poena percipi, ut pro exhibendis illis alibi, quam apud sedem ipsam, nisi ex iusta causa, non possint dilationem aliam obtinere. Ad hæc, ut diligens inquisitio super electionibus, & eligentibus, & electis ac aliis præmissa contingentibus, plena informatio possit haberi (quam informationem per procuratores, qui ut plurimum constituuntur absentes, & processus ignari, cursus causarum non sentit de facili provenire) de ipsis electoribus duæ personæ ad minus, super negotio ipso, ut de electis præmittitur, sufficienter instructæ, quando electionem concordem esse contigerit, infra idem tempus, per c Capitulum expensis bonorum ad Prælatum ipsius Ecclesie, de cuius electione agitur, pertinentium, si sint discreta, alioquin communium, vel per ipsum Capitulum aliunde provisurum, si de ipsis discretis, vel communibus tunc adhiberi

a Al. ita: & aliquorum, &c. b al. ita: que in iudicio, &c. c Hec periodus in antiq. Codic. ita habet: per Capitulum in expensis, de bonis ad Prælatum ipsius Ecclesie, de cuius electione agitur, pertinentibus, si sint discreta: alioquin de communibus, vel per ipsum Capitulum abunde provisuris, &c.

non possint, ad omnia instructæ (inquam plenarie) transmittantur. Si vero in discordia electio, vel electiones ipsæ processerint: tunc duæ personæ ad minus de parte qualibet (cum sint plures) vel de parte electi (cum electio una processerit) necessariis, & moderatis expensis electorum. Quas si electi exhibere contempserint (nisi forsitan ipsos facultatum impotentia pro qualitate negotii excusaverint) omni iure ipsis ex tali electione quæsto priventur. Et quando a unus est electus, cui aliquis, vel aliqui se opponunt, eo casu tam opponens, quam opposites huiusmodi, si duo tantum, vel si plures, duo ad minus ex ipsis oppositis, expensis ipsorum opponentium propriis plene (ut dictum est) cum actis, & munimentis instructi b compareant: ut per præmissas personas, vel negotium plenarie instrui, vel sedes eadem valeat informari, an Ecclesiarum utilitate pensata, & aliis inspectis circumstantiis, super habendis aliquibus probationibus, seu quibuscumque aliis sit alibi facienda commissio, vel (æquitate suadente) partes potius apud sedem ipsam in probationibus, & aliis sint arctandæ. Cæterum si eligentes electiones ipsas concorditer, vel in discordia celebratas, intra octo dies, postquam commode poterunt, electis præsentare distulerint: ipsos, qui culpabiles in hoc extiterint (quod ad se) a processu prosecutione totaliter excludentes, omnibus beneficiis suis, quæ in ipsa Ecclesia, de cuius electione agitur, obtinent, per triennium continuum extrunc inchoandum, volumus eo ipso fore suspensos: ad quæ si intra illud tempus se propria temeritate, vel alio quæsto colore ingesserint, illis ipso iure perpetuo sint privati. Vel si personas instructas, ut præmittitur (etiam si opposites vel electi mittere, vel venire, seu expensas ministrare contempserint) destinare neglexerint (nisi eos Capituli, vel contradicentium paucitas, seu alia iusta & probabilis causa evidentiter excuset: in quo casu procuratorem sufficienter instructum mittere, & nihilominus cessante causa dictas personas dirigere teneantur: ) & a totali (quoad se) a prosecutione processus, & a proventuum beneficiorum, quæ in Ecclesia ipsa obtinent, per triennium continuum perceptione priventur: opponentis, vel opponentium (cum unus est electus) contumacia simili poena piectenda: nihilominus tamen in præmissis casibus, quibus eligentes, vel opposites, quoad se processus prosecutione privantur, electis super hoc in prosecutione sui juris nullum præiudicium generetur. Denique cum ad postulationem concordem, vel discordem procedi contigerit, & aliqui patientes in ordinibus vel ætate defectum, vel his similes postulerint, (non qui aliis Ecclesiis alligati, liberum non habent sine nostra permissione volatum: circa quos taliter alligatos, nihil de veteris juris observantia immutamus) postulatos huiusmodi, & postulantes eisdem, ea moderata distinctione perstringimus, ut eo salvo, quod postulati huiusmodi, nec suis postulationibus præstare consensum, nec (ut de electis dictum est) exhibere expensas aliquibus teneantur: sed postulantes ipsi concorditer, vel discorditer expensas ipsas personis talibus subministrant: postulatos in veniendo [si non dissenserint] & postulantes in mittendo personas instructas [ut in concordia, vel discordia electione] per omnia [ut supra præmittitur] moderatio præmissa constringat: & negligentis statu-  
ta

a Hec periodus ut plurimum in antiq. exemplaribus ita legitur: Et quando unus est electus, cui aliquis, vel aliqui se opponunt in expensis ipsorum propriis, eo casu tam opponens, quam opposites huiusmodi, si duo tantum, vel si plures, duo ad minus ex ipsis oppositis in expensis ipsorum opponentium, plene, &c. b al. instructa.

ta ibidem, similis poena percipiat: nec per hoc, quod de postulatis pro celeri Ecclesiarum expeditione statuitur, postulationes ipsæ minus dependere intelligantur a gratia, quam antea dependebant. Porro in singulis casibus prædictis, in recuperandis, vel reddendis expensis eligentium, electorum, postulantium, & etiam postulati, illud servari decernimus, quod iustum fuerit, seu æquitas canonum iudicabit.

## C A P. XVII.

Glossa prima dividit, & summar totum textum. vide eam. Dominicus.

Idem. (an. 1278. Romæ.)

Fundamenta militantis Ecclesie in montibus sanctis Propheta a memorans, per montes Apostolos, & prædicatores patenter insinuat, quibus tota huiusmodi ædificii fabrica confidenter innititur: qui firmæ b bases Ecclesie super fundamento, præter quod nemo aliud ponere potest, quod est Christus Jesus, veluti summo angulari lapide solidantur: ut veritas, quæ antea legis, & Prophetarum præconio vehabatur, per Apostolicam tubam in salutem universitatis exiret, sicut scriptum est: In omnem terram & vit sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum. Huius autem muneris sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum voluit officium pertinere, ut in beato Petro Apostolorum omnium summo, principaliter collocaret: ut ab ipso, quasi quodam capite, dona sua velut in corpus omne diffunderet: hunc enim in confortium individue unitatis assumptum, id, quod ipse erat, Dominus voluit nominari, dicendo d: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: ut æterni templi structura Deo ædificante constructa, mirabili munere gratiæ Dei in Petri consisteret firmitate: cui Salvatoris nostri miranda provisio beatum Paulum in Apostolatu gentium per dexteris societatis e adjunxit. Isti sunt, per quos Evangelium Romæ resplendit. Isti sunt ejus Patres, verique pastores. Isti sunt qui una die pro merito, uno loco pro gloria sub uno persecutore pro parili virtute compassi, urbem ipsam glorioso cruore martyrii Christo Domino consecrarunt. Isti sunt, qui illam in hanc gloriam provexerunt, ut sit gens sancta, populus electus, civitas sacerdotalis, & regia, per sacram beati Petri sedem caput totius orbis effecta. Ne autem ipsa mater Ecclesia in congregatione, & pastura fidelium temporalibus careret auxiliis, quin potius ipsis adjuta, spiritualibus semper proficeret incrementis: non absque miraculo factum esse concipitur, ut occasionaliter Constantini Monarchæ a Deo provisum, sed curata baptismalibus fomentis infirmitas, quandam quasi adjiceret ipsi Ecclesie firmitatem, qui quarto die sui baptismatis, una cum omnibus satrapis, & universo senatu, optimatibus etiam, & cuncto populo, in persona beati Sylvestri, sibi Romanam concedendo urbem relinquens, ab eo & successoribus ejus, per pragmaticum constitutum disponendum esse, (decernens in ipsa urbe utriusque potestatis Monarchiam Romanis Pontificibus) declararet: non iustum arbitrans, ut ubi Sacerdotii principatum, & Christianæ religionis caput Imperator cœlestis instituit, illic Imperator terrenus habeat potestatem: quin magis ipsa Petri sedes in Romano jam proprio solio collocata, libertate plena in suis agendis per omnia potiretur: nec ulli subesset homini, quæ ore divino cunctis dignoscitur esse prælata. Decet namque ipsi Romano Pontifici, per fratres suos sacrosanctæ Romanæ Ecclesie Cardinales (qui sibi in executione officii Sacerdotalis coadjutores assistunt) libera provenire consilia: decet ipsius nullo modo vacillare iudicia: ut fratres

a Psalm. 86. b 2. Corinth. 3. c Psalm. 18. Rom. c. 10. d Matth. 16. e al. societates.

ipfos nullus secularis potestatis metus exterreat, nullus temporalis favor absorbeat, nullus eis terror immineat, nihil eos a veri consilii soliditate removeat: quin, cum per ipsum Romanum pontificem in quibuscumque negotiis contingeret eorum peti consilia in consulendo, per omnia libeti eidem Romano Pontifici in omnibus, quæ pro tempore imminet, libere consulant, & assistant, ipsaque Romani Pontificis Vicarii Dei, quæ suis temporibus occurreret electio, & eorundem a Cardinalium (cum expedierit) facienda promotio, in omni libertate procedant.

Digne itaque ad urbem ipsam ejusque regimen aciem nostræ considerationis extendimus, ut felici ducta regimine, præservetur a noxiis, & optatis semper proficiat incrementis. Nunquid obdavit obliquo, quæ urbi, quæ incolis nota dispendia intulerunt hæcenus peregrina regimina? Nunquid non hæc destructio moentium, deformatio proveniens ex ruinis, luce clarius manifestant? Nunquid non hæc fidelium contrectata b deposita? Nunquid non hæc ipsa veneranda Dei templa præfidentis manu facilega diebus nostris nefarie violata proclamant? Quid plura? Nonne ipsius urbis retroactis temporibus incorrupta constantia, sub regentis a eo tempore nefando subversa est regimine? ipsamque urbem speculum fidei tanta resperpsit infamia, ut a matre sua Romana Ecclesia filia prædicta deviare compulla, quondam Conradinum, qui de venenosa radice Federici quondam Romani Imperatoris, colubri tortuosi, iusto ipsius Ecclesie iudicio reprobati, prodiisse videbatur in Regulam: quique ad exterminium Romanæ matris Ecclesie manifestis indicibus una cum suis fautoribus aspirabat, & in contemptum Dei, & suæ matris, ac ipsius urbis opprobrium patenter reciperet d, recepto faveret, constituens se per hæc e tam patenti hostis suæ matris Ecclesie filiam adjuvicem. Hoc ipsi Romæ præsterunt Senatores incogniti, hoc Præfides improvisi, ut gloriosa civitas redderetur ingloria, sua stabilitas vocaretur instabilis, suæque constantia antiquata soliditas linguis hominum vocaretur infirma. Proinde officii nostri debitum circa huiusmodi tam periculosos eventus ad libram moderaminis erigentes, tantæ subversionis occasionem ita salubris remedii appositione prædicimus, ne illorum (qui ipsam Rempubliam laudabiliter hæcenus gubernaverunt) videamur gloriam fugillare vel merita, quæ illis apud infallibilem, & scientem omnia retributorem, de jam perlatis quæstis laboribus salva persistunt. Ut ergo circa regimen ipsum talis adhibeatur in omnibus cum discretionem solertia, per quam ipsi Romanæ Ecclesie plena libertas (quæ in omnibus, & per omnia sibi debetur) optata proveniat: vitentur jam experta pericula; & Romanus f populus ab opprimentium protectus incurfibus sedeat, sedendo quiescat in pulchritudinem g pacis, in tabernaculis fiduciæ, & temporalium requie opulenta, de fratrum nostrorum consilio, hac irrefragabili, & in perpetuum valitura constitutione sancimus: ut quocumque, & quotiescumque Senatoris electio, vel alterius quocunque nomine censeatur, qui quocunque modo, vel quocunque titulo ipsius urbis debeat præesse regimini, in posterum imminebit: nullus Imperator seu Rex Romanorum, aut alius Imperator, vel Rex, Princeps, Marchio, Dux, Comes, aut Baro, vel quicunque alterius notabilis præ-

a Quales Cardinales eligi debeant, habetur in Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 1. circa finem. b aliter, contracta. c Hæc periodus ita legitur: Sub regentis eo tempore subversa regimine: ipsam urbem seculum fidei, &c. d Alias, exciperet. e al. per hoc. al. per hanc. f al. ita: & Romanorum populus. g al. pulchritudine.

præminentia, potentia, seu potestatis, excellentia, vel dignitatis existat, frater, filius, vel nepos eorum ad tempus, vel in perpetuum, seu quisvis alius ultra annale spatium quovis modo, colore, vel causa, per se, vel per aliam personam quomodolibet submittendam, in Senatorem, Capitaneum, Patricium, aut Rectorem, vel ad eisdem urbis regimen, seu officium nominetur, eligatur, seu alias etiam assumatur absque licentia sedis Apostolicæ specialiter exprimentes. Quod si secus factum fuerit, nominationem, electionem, & assumptionem huiusmodi decernimus esse nullas, ac carere omni robore firmitatis, & non solum nominatores, electores, & assumptores, verum etiam nominati, electi, & assumpti, si huiusmodi nominationi, electioni, seu assumptioni consenserint, aut se de ipsi quolibet modo intromiserint, intendentes, & obediens eisdem, & in hoc omnes dantes ipsi nominatoribus, electoribus, assumptoribus, aut nominatis, electis, vel assumptis, auxilium, consilium, vel favorem, publice, vel occulte, cuiuscunque dignitatis, vel præminentia, conditionis, aut status extiterint, eo ipso sententiam excommunicationis incurrant, ac nihilominus ipsos nominatos, electos, seu assumptos, si contra constitutionem præsentem prædictis nominationi, electioni, vel assumptioni consenserint, aut se quoquo modo illis ingesserint, & eorum posteros in perpetuum omnibus feudis, privilegiis, libertatibus, immunitatibus, gratiis, & honoribus, quæ a prædicta, seu aliis tenent Ecclesiis, censemus esse privatos: ita quod illi, ad quos eorum collatio, concessio, seu dispositio pertinet, refumendi ea, aut retinendi, concedendi, seu conferendi aliis, seu de ipsis etiam disponendi [ prout ad eos pertinet ] liberam habeant potestatem, & ne taliter nominati, electi, vel assumpti de sua pertinacia, vel contemptu valeant gloriari, nos quælibet mandata, præcepta, ordinationes, & statuta, quæ fecerint, omnesque sententias, quas tulerint, & quicquid penitus, in contractibus, & obligationibus, seu quibuscunque aliis urbis nomine, vel tanquam Senatores, Capitanei, Patricii, aut Rectores, vel Officiales ipsius egerint, irrita prorsus exnunc, & vacua nunciamus. Iudices vero, & Tabelliones, qui super his, aut eorum aliquibus contra præsentis constitutionis edictum patrocinari, vel instrumenta conficere forte præsumperint, iudicatus, & tabellionatus officii se noverint esse privatos. Contemptores quoque, seu violatores præmissorum, vel aliquorum, vel alicujus eorum ab huiusmodi excommunicationis sententia [ præterquam in mortis articulo ] absolvi non possint, nisi per Romanum Pontificem, vel de ipsius petita, & obtenta licentia specialiter: non obstantibus aliquibus privilegiis, indulgentiis, concessionibus, constitutionibus, consuetudinibus, & statutis quacunque firmitate vallatis, quæ in præmissis omnibus volumus aliquibus, vel alicui suffragari: sed omnia quoad illa decernimus non tenere. Ut autem cives Romanorum, qui ex ipsa urbe naturalem duxisse noscuntur originem, aut quisvis alii, qui in ipsa, ejuſve territorio, non advenæ, sed continui habitatores extiterint, quoad honores ipsius urbis, aut regimen, gratiosis functionibus potiantur: non intendimus, quod præsens constitutio tales excludat, quin ad unum annum duntaxat, vel ad

a Vid. l. 1. §. 2. ff. de grad. & Bart. in l. omnes populi. gloss. in c. nonnulli. de script. b Dicit Pet. de Anch. nisi hoc fuisset expressum p. a. n. privationis feudi, non transiit in filium, quod tamen ipse latus distinguit Font. c Quia tunc nulla est casuum reservatio, & ideo omnes Sacerdotes quoslibet penitentes a quibusvis peccatis, & censuris absolvi possunt. Conc. Trid. sess. 14. c. 7. de cas. reserv. d al. ut autem cives Romani. e al. extiterint.

aliud tempus brevius nominari ad ipsius regimen, & officium eligi valeant, ac assumi: etiam si prædictorum Principum, & aliorum fratres, filii, vel nepotes existant: aut etiam si extra urbem, & ipsius territorium sub nomine comitatus, baronia, seu cuiuscunque alterius tituli in hominibus, vel locis aliquibus jurisdictionem, seu potestatem aliquam temporalem, vel perpetuam obtinerent: dummodo prædicta jurisdictione, vel potestas extra urbem, & territorium præfata consistens non tantæ præminentia, vel notabilis potentatus existat, quod eam b obtinentes ejus occasione, vel causa cum aliis exclusis a dicto urbis regimine [ ut præmittitur ] præsentis constitutionis oraculo rationabiliter includantur.

## C A P. XVIII.

Canonice cathedralis Ecclesiæ ipso iure, vel per sententiam [ præterquam in casu negligentia ] eligendi potestate privatis, ad Papam jus devolvitur eligendi: in inferioribus Ecclesiis semper ad proximum superiorem devolvitur. h. d. Bonifacius VIII. (an. 1299. Rome.)

Quamquam in casu c negligentia sit statutum a jure, ut Ecclesiæ cathedrali vacante, si per eos, ad quos spectat, non fuerit electio de Prælo intra tempus debitum celebrata, eligendi potestas ad superiorem proximum devolvatur: hoc tamen non est ad casum alium extendendum. Igitur si electores in huiusmodi Ecclesiæ vel ipso jure, cum eligant scienter indignum, vel per sententiam, cum formam traditam in generali d Concilio non observant, eligendi potestate priventur: non ad dictum superiorem, sed ad Romanum Pontificem potestas eadem devolvitur. Secus autem in inferioribus Ecclesiis est censendum.

## C A P. XIX.

Constitutione, Ut circa, non satisfecit appellans, qui disjunctive juravit se credere opposita esse vera, vel quæ sufficere deberent ex eis. Joan. Andr.

Idem.

IS, qui contra electionis formam, vel electi personam aliqua obiciens ad sedem Apostolicam appellavit, corporaliter a se præstito juramento, quod illa, quæ in appellatione sua expresserat, vel ea, quæ de ipsis deberent sufficere, vera esse credebat, & se posse probare: non est super objectis, vel expressis huiusmodi audiendus. Cum non simpliciter, sicuti tenebatur juxta constitutionem felicis recordationis Gregorii Papæ X. prædecessoris nostri editam in Concilio generali Lugdunensi, juraverit, expressa eadem, seu objecta se credere vera esse, & se posse probare, sed indeterminate illa, vel ea, quæ deberent sufficere de eisdem.

## C A P. XX.

Qui contra certam personam, ne eligatur, appellat, constitutionem, Ut circa, servare tenetur. Joan. Andr.

Idem.

Qui contra certam, & nominatam e personam, ne ab aliis eligatur, ad sedem Apostolicam, antequam fiat electio, duxerit appellandum, debet per omnia in appellando servare formam constitutionis felicis recordationis Gregorii Papæ X. prædecessoris nostri [ Ut si circa ] editæ

a al. in nominibus. b Dicitur, eam, deest in manuscr. Codicib. c Pœna imposta per jus in casu negligentia non includit casum delicti, & sic non parificatur negligentia, & delictum. In Conc. Later. gener. sub Innoc. III. c. 23. d In gen. Concil. Later. sub Alex. III. cap. 24. e Potest dici persona certa licet suo nomine non nominetur. tit. de rest. c. licet ex quadam. f Nota argumentum, quod alleganti aliquid statutum sufficit, quod alleget principium ipsius, absque eo quod totum extensum producat. sup. c. proximo. Dom.

editæ in Concilio Lugdunensi, ac si electione jam facta eum contingeret appellare. Alioquin non observans, pœnæ constitutionis ejusdem se noverit subjacere.

## C A P. XXI.

Si compromissum est in plures, ut eligant, per unum faciendæ est electionis pronuntiatio, sicut quando proceditur per formam scrutinii: aliter electio facta non tenet. Joan. Andr.

Idem.

Sicut a cum per formam scrutinii ad electionem proceditur, est per unum pronuntianda, & faciendæ communis electio secundum canonicam instituta: sic & per unum debet fieri, cum per formam proceditur compromissi. Quamvis in arbitris compromissarii lex a humana innuat, quod ab eis omnibus sit pronuntiatio faciendæ: alioquin a pluribus compromissarii facta simul electio eo ipso viribus e non subsistat.

## C A P. XXII.

Decret. supra eodem, licet canon. in collegiatis parochialibus Ecclesiis, & assumptis ad ipsarum regimen, locum non habet. Joan. Andr.

Idem.

Statutum d felicis recordationis Gregorii X. Papæ prædecessoris nostri de iis, qui ad parochialium Ecclesiarum regimen assumuntur, promovendis ad Sacerdotium intra annum, alioquin eisdem Ecclesiis sint privati: quod [ cum sit pœnale ] restringi potius convenit, quam laxari: declaramus ad collegiatis Ecclesiis, etiam si alias parochiales extiterint, & ad assumptos ad earum regimen non extendi, sed antiqua jura servari debere potius in eisdem.

## C A P. XXIII.

Si Compromissarius secundum traditam sibi metam (scrutatis, & in scriptis redactis voluntatibus singulorum) illum eligat, in quem non major pars Capituli, sed plures aliorum comparatione consenserunt: non tenet electio, cum præter formas Concilii fuerit celebrata. Joan. Andr.

Idem.

SI cui eligendi potestas data fuerit sub hac forma, ut ipse secreto, & sigillatim votis singulorum de Capitulo exquisitis, & in scriptis redactis illum eligat, in quem plures de Capitulo partium g comparatione minorum consenserint, licet consentientes majorem partem totius Capituli non attingant, ipseque factus huiusmodi scrutinio, & in scriptis redacto juxta traditam sibi formam eum, in quem non major pars, sed plures de dicto Capitulo, quam in quinquam alium direxerunt vota sua, duxerit eligendum: talis electio (cum præter formas, quas generale Concilium servari statuit in electionibus celebrandis, decernens eas, si aliter fierent, non valere, fuerit attentata) robor non obtinet firmitatis.

## C A P. XXIV.

Ex vocatione quocunque modo facta in discordia de Religioso mendicante ad prælaturam extra administrationem sui ordinis, non acquiritur illi jus, nec consentire poterit etiam de Prælati licentia. Idem de vocatione facta a minori parte numero ad quamlibet prælationem de religioso non mendicante: & secus factum irritum decernit. Et ponit istud cap. unum speciale in mendicantibus. Joan. Andr.

a Vid. Conc. Lat. sub Innoc. III. c. 24. ubi traduntur varie electionum forme. b Leges civiles possunt allegari in foro canonico: de quo supra de nov. oper. nunt. c. 1. & 2. Doct. c. al. subscrit. d Vid. Card. Conf. 30. e C. licet Canon. Idem habet. qualitercunque sit provisum de parochiali Ecclesiæ: cum dicat textus, assumuntur, quod congruit cuilibet modo provisionis. f Nota, jura pœnalis stricte esse interpretanda. c. in pœnis. de reg. juris. g Appellatione majoris partis intelligitur de majori parte totius, non autem de majori parte comparatione aliarum minorum.

Idem.

Quorundam a oculos sic vitium ambitionis excæcat, quod quasi suæ professionis immemores, qua contemptum honoribus, abjectis divitiis, spretisque deliciis arbitrium proprium subjugarunt alterius ditioni, retro respiciunt ad aratrum manu missa, dum præcipitanter ruunt in litigiorum anfractus, & b causarum strepitibus se involvunt, & extra administrationes proprii ordinis solium prælaturæ conscendere moluntur, electionibus, postulationibus seu provisionibus de se in discordia celebratis, improvide præstando consensum, præbendi assensum a suo superiore nonnunquam extorta licentia potius, quam obtenta: ex quo animarum, & Ecclesiarum dispendia noscimus provenisse, & proventura majora in antea verisimiliter formidamus. Volentes igitur huic pesti salubri remedio obviare, præsentis constitutione sancimus, ut nulli Religioso Prædicatore, Minorum, Eremitarum sancti Augustini, aut quorumlibet mendicantium ordinum ex electione, postulatione, provisione, seu vocatione ad aliquam extra administrationem sui ordinis prælaturam in discordia de se facta jus de cætero acquiratur: nec eorum aliquis tali electioni, postulationi, provisioni, aut vocationi quoquo modo valeat consentire: etiam si magistri, aut ministri, vel prioris generalium eorundem ad id accesserit licentia, vel consensus. Circa c Religiosos quoque alios cuiuscunque conditionis, vel status existant, volumus hoc servari, ut nec ipsi electionibus, postulationibus, provisionibus, aut vocationibus, a minori parte numero ad prælationes quaslibet de se factis (quæ hoc ipso, quod a minori parte processerint, nullum prorsus tribuant jus eisdem) suum audeant præstare consensum: etiam si super hoc assensum, vel licentia suorum intervenerit Prælatorum. Nos enim quicquid contra præmissa, vel eorum aliquod a quoquam contigerit attentari, omnino decernimus irritum, & inane.

## C A P. XXV.

Non potest electus duas electiones prosequi, petendo confirmationem ex illis: etiam si protestetur se contentum altera, per quam consequi possit suæ intentionis effectum: necesse ergo habet alteram eligere: quæ electa, ad alteram redire non poterit. Joan. Andr.

Idem.

UT quis duas d electiones de se in aliqua Ecclesiæ celebratas prosequatur insimul, & confirmationem petat ex eis (cum non nisi ex una ipsarum valeat jus habere) rationi consonum non putamus: etiam si se contentum esse velle altera, per quam suæ intentionis consequi possit effectum, in initio protestetur. Oportet ergo eum (ne cum ipsius Ecclesiæ, vel sui adversarii, si quem habet, discrimine in incerto vagetur) eligere, quam prosequi velit ex illis, & confirmationem petere tantummodo ex eadem: regressum ad aliam, cui per electionem alterius renunciat, sibi que jus ex ea non competere proferi videtur, nullatenus habiturum.

## C A P. XXVI.

Si electus non consentit, vel post consensum renunciat, vel moritur, vel propter occultum sui vitium electio cassatur: eligentes ad eligendum extrunc integrum tempus habebunt: nisi circa id egerint fraudulenter. Joan. Andr.

Idem.

a Declarat hunc text. prout in Clem. quod circa. de elect. b dictio, & deest in manuscr. Luc. 9. c. 6. d Nora ex hoc c. posse quem obtinere duplicem electionem in eadem Ecclesiæ, tamen confirmationem quæere non posse, nisi ex una. Item non posse aliquem causare titulum super eadem re, nisi ex una causa. vide text. in c. inter dilectos de fide instrum.